

Nr 217.

*Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående tilläggs-
pension åt skrifbiträdet hos generaltullstyrelsen Blenda
Amanda Lindström; gifven Stockholms slott den 12 april
1912.*

Under åberopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen medgifva,

att skrifbiträdet hos generaltullstyrelsen Blenda Amanda Lindström må från och med månaden näst efter den, hvarunder afsked ur tullverkets tjänst varder henne beviljad, under sin återstående lifstid af det å tullverkets stat uppförda anslag till pensioner för afskedade tjänstinnehafvare uppbära en årlig tilläggspension af etthundra kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas Riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Theodor Adelswärd.

*Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans
Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stock-
holms slott den 12 april 1912.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve EHRENSVÄRD,
Statsråden: PETERSSON,
              SCHOTTE,
              BERG,
              BERGSTRÖM,
              friherre ADELSWÄRD,
              PETRÉN,
              STENSTRÖM,
              LARSSON,
              SANDSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet friherre Adelswärd anförde.

I en till Kungl. Maj:t ställd, af generaltullstyrelsen med underdånig skrifvelse den 7 nästlidna mars öfverlämnad ansökning har skrifbiträdet hos generaltullstyrelsen Blenda Amanda Lindström med förmälan att hon, som under april månad innevarande år uppnådde den för kvinnliga tjänstinnehafvare stadgade pensionsåldern, önskade då erhålla afsked ur tullverkets tjänst, i underdånighet anhållit, att Kungl. Maj:t måtte förklara henne berättigad till pension vid afskedstagandet samt bestämma beloppet af berörda pension.

Af handlingarna i ärendet inhämtas, att Blenda Amanda Lindström åtnjuter lön å den från och med år 1911 gällande staten för general-

tullstyrelsen och alltså är underkastad bestämmelserna i lagen angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension den 11 oktober 1907; att hon är född den 14 april 1852 och alltså inom kort uppnår den ålder af 60 år, då skyldighet för henne inträder att från tjänsten afgå; att hon alltsedan den 1 januari 1879 varit fast anställdt skrifbiträde hos generaltullstyrelsen; samt att hon icke innehar annan statens tjänst eller för sådan tjänst åtnjuter pension.

I sin berörda skrifvelse har generaltullstyrelsen beträffande möjligheten att på grund af pensionslagens bestämmelser bereda Blenda Amanda Lindström pension hänvisat till hvad styrelsen angående hennes pensionsrätt anfört i sina underdåniga skrivelser den 11 augusti 1910 angående utfärdande af konstitutorial å vissa i tullverkets stater för år 1911 upptagna tjänster m. m. samt den 11 november samma år angående frågan om de kvinnliga skrifbiträdenas hos styrelsen ordinarie anställning m. m. I sistnämnda skrivelser har styrelsen yttrat bland annat följande. Med hänsyn till bestämmelserna i 4, 7 och 17 §§ i lagen angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension den 11 oktober 1907 syntes det styrelsen, att Blenda Amanda Lindström icke vid uppnåendet af den i 5 § pensionslagen omförmälda lefnadsålder, vid hvilken för kvinnlig tjänstinnehafvare rätt till pension inträdde, eller 60 år, skulle vara på grund af pensionslagens bestämmelser och utan särskildt af Riksdagen lämnadt medgifvande berättigad att komma i åtnjutande af nämnda förmån. Visserligen ansåge styrelsen, att hela den tid, hvarunder hon varit anställd hos styrelsen såsom skrifbiträde, skulle vara att anse såsom sådan extra ordinarie anställning eller förordnande, som i 17 § af pensionslagen omförmäldes såsom grundande rätt till pension. Då styrelsen det oaktadt och ehuru tiden för Blenda Amanda Lindströms ifrågavarande anställning öfverstege trettio år förmenade, att hon icke vid uppnådda 60 lefnadsår vore på grund af pensionslagens bestämmelser och utan Riksdagens särskilda medgifvande berättigad till pension, hade detta sin grund däri, att styrelsen funne ordalagen i 4 § af pensionslagen angående sättet för bestämmandet af pensionens belopp icke vara tillämpliga å förevarande fall. I denna paragraf sades nämligen, att hel pension — om afkortad pension syntes i detta fall fråga icke kunna uppstå — utgjorde samma belopp som det för tjänstinnehafvaren vid tiden för afgången från tjänsten gällande pensionsunderlag, dock att för tjänstinnehafvare, som under kortare tid än fem år innehaft den tjänst, från hvilken afgång ägde rum, beloppet af hel pension skulle utgöra en femtedel af sammanlagda beloppen af de högsta pensionsunderlag, hvilka under hvart och ett af de senast förflutna fem åren varit gällande för tjänst-

innehafvaren. Detta stadgande innebure enligt styrelsens förmenande ett hinder för bestämmande af pension för tjänstinnehafvare, som icke under minst fem år före afgangen innehaft tjänst, hvarmed rätt till pension vore förenad, och då skrifbiträdesbefattningar hos styrelsen först med ingången af år 1911 blefve uppförda å ordinarie stat samt sålunda Blenda Amanda Lindström, därest hon från ingången af sagda år konstituerades till skrifbiträde hos styrelsen, icke då hon under loppet af år 1912 uppnådde 60 lefnadsår innehaft tjänst af nyssnämnda beskaffenhet under fem år, hade styrelsen trott annan utväg icke finnas för beredande af pension åt henne, än att framställning därom gjordes hos Riksdagen. Under återopande af sina ifrågavarande förut i ämnet gjorda uttalanden har generaltullstyrelsen hemställt, huruvida icke Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen medgifva, att Blenda Amanda Lindström finge från och med månaden näst efter den, hvarunder afsked ur tullverkets tjänst kunde varda henne beviljad, under sin återstående lifstid af det å tullverkets stat uppförda anslag till pensioner för afskedade tjänstinnehafvare uppbära årlig pension.

För bedömandet af frågan, med hvilket belopp denna pension borde utgå, har styrelsen till en början framhållit, att enligt 1912 års stat kvinnligt skrifbiträde hos styrelsen åtnjöte lön 600 kronor, tjänstgöringspenningar 450 kronor samt ortstillägg 150 kronor, hvartill komme två aflöningsförhöjningar, hvardera å 200 kronor, samt att pensionsunderlaget för kvinnligt skrifbiträde, som, i likhet med hvad beträffande Blenda Amanda Lindström vore fallet, åtnjöte bägge aflöningsförhöjningarna, alltså utgjorde 1,000 kronor. Med förmålan emellertid att innevarande års Riksdag, i enlighet med Kungl. Maj:ts därom framställda förslag, bestämt lönen för kvinnligt skrifbiträde till 700 kronor och tjänstgöringspenningarna till 350 kronor, under det att öfriga aflöningsstitlar bibehållits oförändrade, samt alltså högsta pensionsunderlaget för kvinnligt skrifbiträde från och med år 1913 komme att utgöra 1,100 kronor, har styrelsen ifrågasatt, huruvida icke pensionen för Blenda Amanda Lindström kunde i öfverensstämmelse härmed och i betraktande af den långa tid, hon mot en betydligt mindre ersättning än den för kvinnliga skrifbiträden nu bestämda, på ett förtjänstfullt sätt tjänat statsverket, bestämmas till 1,100 kronor årligen.

På grund af nådig remiss har statskontoret den 19 nästlidna mars afgifvit underdånigt utlåtande, däri statskontoret anfört följande.

Då nu för första gången ett skrifbiträdes rätt att komma i åtnjutande af pension enligt pensionslagens stadganden vore föremål för bedömande, gällde det att afgöra, huruvida och i hvad mån tjänst-

göringen såsom skrifbiträde, innan sådan biträdesbefattning blefve i stat uppförd, kunde få räknas till godo i pensionsafseende. Af stadgandet i 17 § pensionslagen syntes uppenbart, att skrifbiträde äfven för berörda tid ägde beräkna tjänstår för pension. Däremot kunde det möjligen anses i någon mån tvifvelaktigt, huruvida Blenda Amanda Lindström, som först med 1911 års ingång blifvit skrifbiträde på stat, under fem år innehaft den tjänst, hvarifrån afgang skulle äga rum. Om, såsom generaltullstyrelsen syntes antaga, de sista fem åren skulle hafva tillbragts i samma med pensionsrätt förenade tjänst, så vore det uppenbart, att hon icke uppfyllt detta villkor; och skulle i sådant fall vid pensionsbeloppets bestämmande hänsyn icke få tagas endast till hennes nuvarande pensionsunderlag. För sin del vore emellertid statskontoret af den uppfattning, att Blenda Amanda Lindström innehaft sin tjänst vida mer än fem år. Såsom framginge af nådiga brefven den 4 februari 1910 och den 28 oktober samma år angående pension åt tjänstemännen vid Sveriges geologiska undersökning C. A. Blomberg och E. Erdman, hade en hvar af dessa tjänstemän ansetts hafva under längre tid än fem år innehaft den tjänst, hvarifrån afgang ägde rum, oaktadt de icke längre än från 1910 års början, då Sveriges geologiska undersökning uppförts å ordinarie stat, innehaft ordinarie tjänst med pensionsrätt. Det förhållande, att under någon del af de fem åren tjänsten endast varit å extra stat, syntes alltså hafva varit utan betydelse. Beträffande Blenda Amanda Lindström föreläge dock den olikhet i jämförelse med nyssnämnda tjänstemän, att före år 1911 för henne åliggande göromål icke funnits i stat, vare sig ordinarie eller extra, uppförd någon särskild befattning, utan generaltullstyrelsen hade själf ägt besluta i fråga om renskrifningens utförande, och ersättningen hade utgått af anslaget »till vikariatsersättning samt arfvoden och flitpenningar åt extra biträden äfvensom till renskrifningskostnad». Faktiskt hade Blenda Amanda Lindström dock innehaft en befattning med fast månatligt arvode och med samma göromål, som med hennes tjänst å nu gällande stat vore förenade. Med anledning häraf och då skrifbiträde, som vid den nya statens ikraftträdande varit anställdt hos generaltullstyrelsen och antagits till skrifbiträde å denna stat, ägde att för åtnjutande af löneförhöjning räkna sig till godo den tid, biträdet därförinnan innehaft stadig anställning hos styrelsen, måste det anses hafva varit afsedt, att skrifbiträdesbefattning före och efter den nya statens ikraftträdande vore att betrakta såsom en och samma tjänst. Statskontoret hölle alltså före, att vid bestämmande af pensionsbeloppet i förevarande fall borde läggas till grund endast det för Blenda Amanda Lindström nu gällande

pensionsunderlag. Vid bifall härtill och då hon inom kort uppfyllt villkoren för rätt till pension, skulle hon kunna förklaras berättigad att från och med månaden näst efter den, hvarunder hon efter uppnådd ålder af 60 år erhöles afsked från tjänsten, under sin återstående lifstid uppbära en årlig pension af 1,000 kronor att utgå från det å tullverkets stat uppförda anslag till pensionering af afskedade tjänstnehafvare.

Under åberopande af den omständigheten, att innevarande års Riksdag i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag höjt begynnelselönen för kvinnligt skrifbiträde från 600 kronor till 700 kronor eller med 100 kronor men sänkt tjänstgöringspenningarna med motsvarande belopp, hade emellertid generaltullstyrelsen, då genom denna ändring pensionsunderlaget för skrifbiträde, som i likhet med Blenda Amanda Lindström intjänat båda ålderstilläggen, komme att utgöra 1,100 kronor, ifrågasatt, huruvida icke åt henne kunde beredas pension till sistnämnda belopp. Då genom berörda ändring icke skett en lönereglering i vanlig mening utan endast vidtagits en skälig ansedd öfverflyttning af ett belopp från en aflönings titel till en annan i afsikt bland annat att bereda ett skäligare pensionsbelopp, syntes det statskontoret, som om billigtvis äfven åt Blenda Amanda Lindström, ehuru hon från tjänsten afginge innan förändringen trädte i kraft och således icke komme att åtnjuta den förändrade lönen, dock borde beredas den pension, som med förändringen åsyftats. För sådant ändamål och därest hon befundes författningsenligt berättigad till pension å 1,000 kronor, skulle alltså erfordras att genom framställning till Riksdagen söka bereda henne en tilläggs-pension å 100 kronor att utgå af nyssnämnda anslag från samma tidpunkt, som bestämdes för hufvudpensionens utgående.

Om däremot Blenda Amanda Lindström ansåges hafva under kortare tid än fem år innehaft den tjänst, hvarifrån afgång skulle äga rum, samt alltså jämlikt stadgandet i 4 § pensionslagen beloppet af hel pension för henne skulle utgöra $\frac{1}{5}$ af sammanlagda beloppen af de högsta pensionsunderlag, hvilka under hvar och ett af de senast förflutna 5 åren varit för henne gällande, skulle hel pension för henne, med hvars befattning pensionsrätt förenats först med 1911 års ingång, utgöra endast 400 kronor. Då detta belopp uppenbarligen icke kunde anses innefatta en skälig pensionsförmån, ansåge sig statskontoret under berörda förutsättning böra hemställa om aflåtande af nådig proposition till Riksdagen med förslag, att Blenda Amanda Lindström finge från förenämnda anslag äga åtnjuta en tilläggs-pension till årligt belopp af 700 kronor.

I likhet med statskontoret och på de af detta ämbetsverk anförda grunder anser jag Blenda Amanda Lindström enligt lagen angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension den 10 oktober 1907 berättigad till pension af 1,000 kronor. Generaltullstyrelsen har emellertid ifrågasatt, huruvida icke hennes pension kunde bestämmas till ett årligt belopp af 1,100 kronor eller sålunda 100 kronor mera än som enligt nu gällande bestämmelser utgör högsta pensionsunderlaget för fast anställdt kvinnligt skrifbiträde hos generaltullstyrelsen. De skäl, som af ämbetsverken åberopats för pensionens bestämmande till det af generaltullstyrelsen föreslagna beloppet, synas mig vara välgrundade.

Departements-
chefen.

Jag hemställer alltså i underdånighet, att Kungl. Maj:t måtte *dels* förklara Blenda Amanda Lindström berättigad att från och med månaden näst efter den, hvarunder afsked ur tullverkets tjänst varder henne beviljadt, under sin återstående lifstid af det å tullverkets stat uppförda anslag till pensioner för afskedade tjänstinnehafvare uppbära en årlig pension af 1,000 kronor,

dels ock föreslå Riksdagen medgifva, att Blenda Amanda Lindström må från samma tidpunkt, som för berörda pensionsbelopps utgående blifvit bestämd, under sin återstående lifstid från nyssnämnda anslag uppbära en årlig tilläggspension å etthundra kronor.

Hvad föredragande departementschefen sålunda hemställt, däri statsrådets öfriga ledamöter instämde, behagade Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifalla; och skulle nådig proposition till Riksdagen aflåtas af den lydelse, bilagan litt. .... vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Olof Ljungberg.